

UOHSX0062VF2

PŘEDSEDA ÚŘADU PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

ROZHODNUTÍ

Č. j.: ÚOHS-R73/2002-11916/2014/320/HBa

Brno 4. června 2014

V řízení o rozkladu, který proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. S142/02-2186/02-VO II ze dne 31. 10. 2002 podal účastník řízení, společnost **ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a. s.**, IČ 627 41 772, se sídlem Litvínov, Záluží 2, PSČ 436 70, zastoupený JUDr. Vladimírem Zoufalým, advokátem se sídlem Praha 1, Národní tř. 10, jsem podle § 25a zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění účinném do 30. 11. 2012, ve spojení s § 90 odst. 1 písm. b) a s § 152 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, na návrh rozkladové komise,

rozhodl takto:

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže č. j. S 142/02-2186/02-VO II ze dne 31. 10. 2002 **z r u š u j i** a věc **v r a c í m** správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání.

ODŮVODNĚNÍ

I. Průběh správního řízení

Rozhodnutí správního orgánu prvního stupně

1. Dne 31. 10. 2002 vydal Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) správní rozhodnutí, č. j. S 142/02-2186/02-VO II (dále též „**prvostupňové rozhodnutí**“), kterým v řízení zahájeném dne 1. 7. 2002 z vlastního podnětu podle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve spojení s § 21 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže ve znění účinném do 1. 6. 2004 (dále též „**zákon**“) rozhodl ve věci možného porušení § 11 odst. 1 téhož zákona společností ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a. s. (dále též „**účastník řízení**“ nebo „**ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a. s.**“) tak, že

v části 1 výroku prvostupňového rozhodnutí vyslovil, že se účastník řízení, společnost ČESKÁ RAFINÉRSKÁ, a. s. dopustil zneužití svého dominantního postavení na trhu petrochemických surovin (zahrnujícím subtrhy primárního benzínu, hydrokrakovaného vakuového destilátu, plynového oleje, LPG, vakuového/visbreakingového zbytku pro POX, černého destilátu, polymeračního hexanu, izopentanu a technického benzínu) tím, že v rámci vyjednávání o podmínkách dodávek těchto petrochemických surovin pro období od 1. 6. 2002 přerušil dne 31. 5. 2002 ve 24:00 hodin na dobu cca 39 hodin bez objektivně ospravedlnitelného důvodu dodávky těchto surovin svému dlouhodobému odběrateli – společnosti CHEMOPETROL, a. s., se sídlem Litvínov, Záluží 1, IČ 250 03 887 (dále též „**CHEMOPETROL**“)¹. Tím porušil § 11 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, na újmu společnosti CHEMOPETROL, a. s. a pěti dalších soutěžitelů odebírajících petrochemické výrobky od společnosti CHEMOPETROL, a. s.

2. Za uvedený správní delikt bylo v druhé části výroku prvostupňového rozhodnutí podle ustanovení § 11 odst. 2 zákona, účastníku řízení zneužití dominantního postavení jednáním popsaným v bodu 1 výroku uvedeného rozhodnutí do budoucna zakázáno a v bodu 3 uvedeného rozhodnutí byla za porušení § 11 odst. 1 zákona účastníku řízení uložena pokuta ve výši 8 000 000 Kč.

Rozhodnutí o rozkladu

3. Na základě rozkladu účastníka řízení vydal předseda Úřadu dne 16. 5. 2003 rozhodnutí, č. j. R73/2002 (dále též „**první druhostupňové rozhodnutí**“), kterým změnil prvostupňové

---

¹ Obchodní společnost CHEMOPETROL, a.s. zanikla sloučením se společnostmi UNIPETROL RAFINÉRIE a.s., se sídlem na adrese Litvínov, Litvínov-Záluží 1, PSČ: 43670, IČ: 25025139 a UNIPETROL RPA, s.r.o., se sídlem na adrese Litvínov, Záluží 1, PSČ: 43670, IČ: 27597075, kdy nástupnickou společností je společnost UNIPETROL RPA, s.r.o., se sídlem na adrese Litvínov, Záluží 1, PSČ: 43670, IČ: 27597075. Obchodní společnost CHEMOPETROL, a.s. byla dnem 1. 8. 2007 vymazána z obchodního rejstříku. Toto rozhodnutí nicméně skutkově vychází ze stavu ke dni spáchání vytýkaného jednání.

rozhodnutí tak, že v části 1 výroku prvostupňového rozhodnutí vypustil slova „a pěti dalších soutěžitelů odebírajících petrochemické výrobky od společnosti CHEMOPETROL, a. s.“ a část 3 výroku prvostupňového rozhodnutí změnil tak, že pokutu snížil na 6 000 000 Kč. V ostatním bylo prvostupňové rozhodnutí potvrzeno.

II. Průběh řízení před soudy

4. Proti prvnímu druhostupňovému rozhodnutí podal účastník řízení správní žalobu, o níž rozhodl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 18. 1. 2005, č. j. 29 Ca 215/2003-88, kterým uvedené rozhodnutí zrušil, a to z důvodu nesprávného právního hodnocení věci, neboť účastník řízení a CHEMOPETROL, a. s. byly společnostmi kontrolovanými ze strany společnosti Unipetrol, a. s. takovým způsobem, že to mezi nimi vylučovalo soutěžní vztah. Z tohoto důvodu nemohl účastník řízení vůči společnosti CHEMOPETROL zneužít své dominantní postavení.
5. Na základě kasační stížnosti Úřadu byl rozsudek Krajského soudu ze dne 18. 1. 2005, č. j. 29 Ca 215/2003-88, zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu (dále též „**NSS**“) ze dne 29. 10. 2007, č. j. 5 As 61/2005-183 (dále též „**první rozsudek NSS**“), v němž NSS shledal, že účastníka řízení a CHEMOPETROL nelze považovat za součást jedné hospodářské jednotky, nýbrž se jedná o samostatné soutěžitele. Z tohoto důvodu byla dle NSS aplikace § 11 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně dalších zákonů na místě.
6. Dne 20. 10. 2009 bylo první druhostupňové rozhodnutí opět zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně, č. j. 62 Ca 2/2008-241, přičemž důvodem zrušení bylo nesprávné vymezení relevantního trhu, a to jak věcně, tak i geograficky, dále nepřezkoumatelnost co do újmy, která měla být způsobena společnosti CHEMOPETROL. Dle soudu se v daném případě jednalo o ryze soukromoprávní (obchodně závazkový) vztah dvou samostatných právních subjektů (byť na sobě závislých), kteří chránili své individuální obchodní zájmy a nacházeli se v postavení sice svrchovaných, ale existenčně na sobě závislých subjektů. Soud tedy zrušil první druhostupňové rozhodnutí pro nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky a pro vady řízení, pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a proto, že skutkový stav věci, který vzal Úřad za základ rozhodnutí, neměl dle soudu oporu ve správním spisu.
7. I druhý rozsudek Krajského soudu v Brně však byl zrušen rozsudkem NSS, a to ze dne 13. 4. 2011, č. j. 5 Afs 21/2010 – 295 (dále též „**druhý rozsudek NSS**“), v němž NSS shledal, že trh byl určen správně a Krajským soudem namítané nedostatky vymezení nejsou dány. Rovněž způsobená újma byla ve správních rozhodnutích pojednána správně a dostatečně. V dané věci dále dle NSS není rozhodné, že smlouvy vypověděl odběratel. Dalším důvodem zrušení druhého rozsudku Krajského soudu v Brně byl rovněž nedostatek odůvodnění stran provázanosti technologií, které by mělo dle Krajského soudu vylučovat závěr o tom, že účastník řízení disponoval tržní silou, která by mu umožnila chovat se na trhu ve značné míře nezávisle.

8. Krajský soud v Brně následně ve věci rozhodl potřetí, a to rozsudkem ze dne 28. 5. 2012, č. j. 62 Af 32/2011-511 (dále též „**třetí rozsudek krajského soudu**“), kterým první druhostupňové rozhodnutí zrušil a věc vrátil Úřadu k dalšímu řízení. Třetí rozsudek krajského soudu byl potvrzen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2013, č. j. 5 Afs 46/2012-69 (dále též „**třetí rozsudek NSS**“).

III. Závěry soudního přezkumu

Třetí rozsudek krajského soudu

9. Krajský soud se ve svém třetím rozsudku zabývá několika okruhy témat, nicméně pro opožděnost žalobní námitky neposuzoval správnost vymezení relevantního trhu z hlediska geografického. Soud rovněž shledal, že CHEMOPETROL není osobou zúčastněnou na řízení.
10. Ohledně vztahu účastníka řízení a CHEMOPETROL soud dospěl k závěru, že tyto subjekty nejsou součástí „společné hospodářské jednotky“, neboť ač v daném případě mateřská společnost Unipetrol, a. s. dávala účastníku řízení určité pokyny, nebyla schopna jejich plnění vynutit. Z tohoto důvodu soud uzavřel, že mezi účastníkem řízení a společností CHEMOPETROL nemohlo jít o interní jednání v rámci hospodářské jednotky, oba subjekty je třeba pokládat za samostatné soutěžitele.
11. Vymezení relevantního trhu posuzoval krajský soud pouze z hlediska námitky, že mezi účastníkem řízení a společností CHEMOPETROL jsou vyloučeny tržní vztahy, a tu soud shledal nedůvodnou.
12. Dále se soud zabýval otázkou, zda účastník řízení na daném relevantním trhu disponuje dominantním postavením, přičemž uvedl, že pokud by bylo pravdivé tvrzení účastníka řízení o tom, že byl na odběrech svých dodávek ze strany CHEMOPETROL existenčně závislý „*a že na daném relevantním trhu neexistoval žádný soutěžitel, který by byl schopen a ochoten tyto dodávky v podstatné míře od žalobce odebírat, má soud zato, že žalobce nebyl dominantem, neboť mu jeho závislost na společnosti CHEMOPETROL neumožňovala chovat se na daném relevantním trhu ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích*“.² Soud dále konstatuje, že se předseda Úřadu otázkou závislosti účastníka řízení na odběrech ze strany CHEMOPETROL v prvním druhostupňovém rozhodnutí nezabýval.
13. Krajský soud jde pak na str. 13 rozsudku ještě dále a ukládá Úřadu, aby se „*vypořádal se všemi formami (složkami) této závislosti, tj. jak s provázaností výrobních technologií žalobce a společnosti CHEMOPETROL, a. s. tak s otázkou množství odebíraných dodávek společností CHEMOPETROL., a. s. od žalobce i s vlastnictvím technologických zařízení pro výrobu distribuci technické páry, elektřiny, chladicí vody a úpravy vody*“,³ přičemž má za to, že povinnosti zabývat se i těmito okolnostmi Úřad nedostal, avšak tato závislost má dle soudu zásadní význam pro posouzení, zda se účastník, který jinak disponuje vysokým tržním

---

² Cit. str. 12 rozsudku krajského soudu.

³ Obdobně i na str. 15 rozsudku krajského soudu.

podílem na daném relevantním trhu, může chovat ve značné míře nezávisle na ostatních soutěžitelích.

14. Pro případ, že by Úřad dospěl k závěru, že účastník řízení na odběrech společnosti CHEMOPETROL existenčně závislý není, připomíná krajský soud, že ostatní podstatné otázky jsou již ve věci judikatorně vyřešeny, tedy za splnění uvedeného předpokladu lze skutkový děj hodnotit jako delikt zneužití dominantního postavení.

Třetí rozsudek NSS

15. Nejvyšší správní soud třetí rozsudek krajského soudu potvrzuje, v odůvodnění navíc dodává, že *„otázku závislosti žalobce na odběrech surovin ze strany společnosti CHEMOPETROL, a. s. považuje za významnou pro posouzení, zda je žalobce v dominantním postavení“*⁴.
16. NSS ve svém rozsudku sice zmiňuje kromě možné závislosti účastníka řízení na odběrech svých dodávek ze strany společnosti CHEMOPETROL i závislost účastníka řízení na odběrech energií od společnosti CHEMOPETROL, nicméně ve vlastní úvaze o rozsahu zkoumání závislosti⁵ těchto dvou společností uvádí, že *„obě správní rozhodnutí tak zmiňují závislost žalobce na společnosti CHEMOPETROL, a. s. Za situace, kdy společnost CHEMOPETROL, a. s. jako významný odběratel disponoval velkou kupní silou, která mohla vyvážit velkou tržní sílu žalobce, a tento důvod mohl v konkrétním případě vyloučit nezávislé chování žalobce ve vztahu ke společnosti CHEMOPETROL, a. s., takže by nebylo lze žalobce posuzovat jako soutěžitele s dominantním postavením na trhu, bylo třeba, aby se stěžovatel s uvedenou otázkou dostatečným způsobem vypořádal. Prvostupňové rozhodnutí ani rozhodnutí žalovaného se však otázkou vlivu zmiňované závislosti na chování žalobce na relevantním trhu nezabývá. Nejvyšší správní soud se proto ztotožnil se závěrem krajského soudu o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného z důvodu, že se žalovaný dostatečným způsobem nezabýval tím, zda je žalobce na daném relevantním trhu soutěžitelem v dominantním postavení ve vztahu k jeho závislosti na společnosti CHEMOPETROL, a. s.“*
17. Tedy úvahy NSS v závěru odhlízejí od závislosti účastníka řízení na dodávkách energií ze strany CHEMOPETROL a soustředí se toliko na zkoumání tzv. vyrovnávací kupní síly.

IV. Pokračující správní řízení

18. V pokračujícím správním řízení je tedy nyní třeba se znovu zabývat námitkami rozkladu, a to ve světle závazného právního názoru soudů obou stupňů, jak byly prezentovány výše.

Námitky rozkladu

---

⁴ Viz č. I. 73 cit. rozsudku.

⁵ Viz předposlední strana cit. rozsudku, třetí odstavec.

19. Ve svém rozkladu účastník řízení napadá věcnou správnost prvostupňového rozhodnutí, nesprávnost a neúplnost právního posouzení a z něho vyplývající nesprávné právní závěry, konkrétně nedostatečnou specifikaci produktů, o něž ve věci jde, což zakládá nepřesnost a tím i nevykonatelnost povinnosti uložené výrokem rozhodnutí.
20. Dále účastník řízení rozhodnutí vytýká nesprávné posouzení svého postavení a postavení společnosti CHEMOPETROL jako soutěžitelů, přestože tyto subjekty tvoří jednu hospodářskou jednotku a nemůžou vůči sobě být v postavení dominantních subjektů. Nadto jednání o dalším obsahu kupních smluv ztroskotala na nedohodě akcionářů na úrovni mateřské společnosti, tedy nelze z toho dovozovat přerušení dodávek, už vůbec ne zneužití dominantního postavení ze strany účastníka řízení.
21. Účastník řízení v souvislosti s propojením zmiňuje svou vysokou závislost na produktech, které odebírá z CHEMOPETROLU, např. 95 % páry, vodu, průmyslovou vodu, technické plyny a energie, které CHEMOPETROL dodával účastníku řízení ze 100 %.
22. Účastník řízení dále namítá, že se spíše než o přerušení dodávek jednalo o odmítnutí odběru ze strany CHEMOPETROL, neboť to byla právě tato společnost, kdo vypověděl smlouvy o dodávkách produktů, a dodává, že po 31. 12. 2001 neměl žádný právní důvod, tím méně právní povinnost pokračovat v dodávkách.
23. Taktéž újma, která měla vzniknout společnosti CHEMOPETROL, je ze strany účastníka řízení zpochybněna. Účastník řízení je toho názoru, že prvostupňové rozhodnutí značně přeceňuje význam nepřetržitosti dodávek.
24. Ze všech uvedených důvodů, zejména pak proto, že nebyl přesně a úplně zjištěn skutkový a právní stav, a proto byl vyvozen nesprávný právní závěr o tom, že předmětný právní vztah podléhá ustanovením zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, navrhuje účastník řízení, aby bylo prvostupňové rozhodnutí zrušeno a správní řízení zastaveno.

V. Použité znění relevantních právních norem

25. Před vyjádřením se k jednotlivým námitkám rozkladu a odůvodněním rozhodnutí ve věci je nutno uvést, jaké znění procesních předpisů je rozhodné pro toto řízení a rozhodnutí.
26. Správní řízení v této věci, tedy sp. zn. S142/02 bylo zahájeno ex officio dne 1. 7. 2002 za účinnosti zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů. Dne 1. 1. 2006 nabyl účinnosti zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“), kterým byl předchozí správní řád z r. 1967 zrušen. Podle § 179 odst. 1 se řízení, která nebyla pravomocně skončena před účinností tohoto zákona, dokončí podle dosavadních předpisů. Dle věty druhé téhož ustanovení správního řádu, bylo-li rozhodnutí před účinností správního řádu zrušeno a vráceno k novému projednání

správnímu orgánu, postupuje se podle dosavadních předpisů. K tomu např. viz rozsudek NSS ze dne 18. 10. 2007, č. j. 7 Ans 1/2007-100, v němž NSS konstatoval: „Z výkladu ust. § 179 odst. 1 správního řádu a contrario nevyplývá nic jiného než že po zrušení pravomocného správního rozhodnutí, k němuž došlo již za účinnosti správního řádu, se v dalším řízení postupuje podle tohoto procesního předpisu. Krajský soud zcela správně vycházel z toho, že postup podle dosavadních procesních předpisů za účinnosti nového procesního předpisu je vždy výjimkou, která se použije pouze tam, kde tak přechodná ustanovení nového zákona výslovně stanoví.“

27. Vzhledem k tomu, že první druhostupňové rozhodnutí bylo zrušeno rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 28. 5. 2012, č. j. 62 Af 32/2011-511, který nabyl právní moci 30. 5. 2012, je toto datum rozhodné pro volbu znění procesního předpisu. Tím by byl zákon č. 500/2004 Sb., správní řád ve znění zákona č. 413/2005 Sb., 384/2008 Sb., č. 7/2009 Sb., č. 227/2009 Sb. Vzhledem k absenci speciálních přechodných ustanovení zákona č. 167/2012 Sb. a zákona č. 303/2013 Sb., a tedy vzhledem k nepravé retroaktivitě těchto procesních norem⁶ se však nyní postupuje podle správního řádu tak, jak je účinný ke dni vydání tohoto rozhodnutí.
28. Speciálním procesním předpisem, podle něhož Úřad postupuje, je pak zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže). Rovněž u tohoto předpisu je třeba ve vztahu k procesním otázkám vycházet ze znění ke dni 30. 5. 2012, tedy ze znění po novelách provedených zákonem č. 340/2004 Sb., č. 484/2004 Sb., č. 127/2005 Sb., č. 361/2005 Sb., č. 71/2007 Sb., č. 296/2007 Sb., č. 155/2009 Sb. a vzhledem k charakteru změny provedené zákonem č. 188/2011 Sb. (změna toliko ustanovení § 18 odst. 2 zákona), se tak de facto jedná o znění účinné do 30. 11. 2012. Zákon č. 360/2012 Sb., kterým je zákon č. 143/2001 Sb. novelizován s účinností od 1. 12. 2012, se v tomto řízení nepoužije, když dle čl. II tohoto zákona obsahujícího přechodná ustanovení se řízení, která nebyla před účinností tohoto zákona pravomocně skončena, dokončí podle dosavadních právních předpisů.

K námitkám rozkladu

Námitka nedostatečné specifikace produktů ve výroku rozhodnutí

29. První námitkou účastníka řízení je námitka nedostatečné specifikace produktů ve výroku rozhodnutí, což způsobuje nepřesnost a nevykonatelnost uvedeného rozhodnutí. Tuto námitku neshledávám důvodnou. Úřad ve výroku prvostupňového rozhodnutí trh petrochemických surovin zahrnující příslušné subtrhy výslovně uvedl a rovněž v odůvodnění prvostupňového rozhodnutí na stranách 6, 14 a 15 konkrétně vyjmenoval, které suroviny

---

⁶ Viz také např. rozsudek NSS ze dne 25. 7. 2007, č. j. 1 Azs 55/2006-60, v němž NSS k řešení střetu staré a nové úpravy ve vztahu k běžícím řízením, připomněl obecně platnou zásadu nepravé retroaktivity procesních norem, tedy zásadu aplikace nových procesních norem pro dříve započatá řízení, ze které je třeba dovodit, že v daném řízení bylo nutno pokračovat dle pozdějšího zákona s tím, že právní účinky úkonů učiněných dříve zůstávají v platnosti.

byly účastníkem řízení CHEMOPETROLU dodávány. Nelze rovněž přehlédnout, že v žalobě proti prvnímu druhostupňovému rozhodnutí již tato námitka nezazněla.

Námitka vyloučení soutěžně právního vztahu – součást jedné hospodářské jednotky

30. Námitkou, která je z hlediska účastníka řízení stěžejní, je námitka, že účastník řízení a CHEMOPETROL jsou součástí jedné hospodářské jednotky, neboť jsou ovládány stejným subjektem ve smyslu § 66a zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, a tedy je mezi nimi vyloučen soutěžně právní vztah. Dle účastníka řízení Úřad nevzal ve svém rozhodnutí v potaz rozhodné právní skutečnosti, které vyplývají z akcionářské struktury, a sice že účastník řízení i společnost CHEMOPETROL jsou ekonomicky nesamostatné subjekty.
31. Vypořádávaje uvedenou námitku účastníka řízení, považuji za podstatné interpretovat pojem soutěžitel. Dle § 2 odst. 1 zákona se soutěžitelem rozumí fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právnickými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli. Pojmu soutěžitel odpovídá pojem podnik v unijním právu, což výslovně potvrdil i první rozsudek NSS. Při interpretaci pojmu soutěžitel je tak na místě vyjít i z unijní rozhodovací praxe a judikatury.⁷
32. Subjektem soutěžního práva, tedy soutěžitelem, resp. podnikem v terminologii práva Evropské unie, je hospodářská jednotka, která nemusí být totožná s podnikatelem - právním subjektem. Na jedné straně mohou být za soutěžitele (podniky) považována i různá uskupení bez právní subjektivity, na druhou stranu některé obchodní společnosti nejsou za samostatné soutěžitele (podniky) považovány. Za druhý zmiňovaný příklad mohou být považovány právě např. obchodní společnosti (dcery) zcela kontrolované jinou společností (matkou). Dceřiné společnosti vytvářejí spolu s mateřskou společností koncern, který je považován za jedinou hospodářskou jednotku, která se jako celek považuje za soutěžitele (podnik), pokud je splněna podmínka, že dceřiné společnosti nemohou skutečně autonomně určovat své jednání na trhu, nýbrž musí následovat pokyny mateřské společnosti, která je kontroluje (v tomto smyslu autonomním od pojmu koncern nebo holding v soukromém právu bude nadále výrazu koncern užíváno). Jednání uvnitř této hospodářské jednotky pak není považováno za soutěžně relevantní, pokud nemá vliv na ostatní soutěžitele nebo spotřebitele.
33. Pro zjištění, zda dceřiné společnosti nemohou skutečně autonomně určovat své jednání na trhu, nýbrž musí následovat pokyny mateřské společnosti, která je kontroluje, tedy zda více subjektů tvoří jedinou hospodářskou jednotku, zpravidla nepostačuje pouhá příslušnost k podnikatelské skupině. Rozhodující je způsob vztahů mezi subjekty ve skupině. Důležitými kritérii jsou mj., zda mateřská společnost skutečně určuje (formou pokynů) soutěžní jednání dceřiné společnosti, zda dceřiná společnost tyto pokyny respektuje a opravdu uskutečňuje. K příslušnosti k jediné hospodářské jednotce však postačuje, když mateřská společnost má skutečnou možnost udílet dceřiné společnosti pokyny a reálně tyto pokyny realizovat.

---

⁷ Viz unijní judikatura citovaná v druhém rozsudku NSS na č. I. 193 až 197.

Důležitým kritériem je, zda mateřská společnost kontroluje dceřinou společnost sama nebo společně s jinými podniky, resp. zda ji kontroluje zcela nebo zčásti. Opatrnost je na místě, zejména pokud jsou posuzovány vztahy mezi jednotlivými dceřinými společnostmi navzájem. Je třeba případ od případu pečlivě zkoumat, zda v daném konkrétním případě dceřiné společnosti realizovaly vlastní soutěžní svobodu (nezávislost na matce) nebo zda toto jednání sleduje obchodní politiku stanovenou vedením koncernu. Pouze tehdy, kdy dceřiné společnosti jednají na pokyn matky nebo pod jejím určujícím vlivem, jde o interní jednání v rámci koncernu jakožto hospodářské jednotky.

34. Ke vzájemnému postavení účastníka řízení, jeho mateřské společnosti a společnosti CHEMOPETROL z hlediska ustanovení § 66a zákona č. 513/1991 Sb., které v rozhodné době roku 2002 upravovalo vztahy ovládnání, jsem z listin založených ve správním spisu zjistil, že akcionáři účastníka řízení byly v rozhodné době společností UNIPETROL, a.s., se sídlem Praha 8, Trojská 1997/13a, s podílem na základním kapitálu účastníka řízení ve výši 50,995 %, AgipPetroli International B.V., se sídlem Via Laurentina 449, Řím, Itálie, s akciemi v počtu odpovídajícím podílu na základním kapitálu účastníka řízení ve výši 16,335 %, společnost CONOCO CENTRAL and EASTERN EUROPE HOLDING B.V., se sídlem Schouwburgplein 30-40, 3012 CL Rotterdam, Nizozemí, s podílem ve výši 16,335 %, a SHELL OVERSEAS INVESTMENTS B.V., P. O. Box 162, 2501 AN Haag, Nizozemí, rovněž s podílem ve výši 16,335 %. Společnosti AgipPetroli International B.V., CONOCO CENTRAL and EASTERN EUROPE HOLDING B.V. a SHELL OVERSEAS INVESTMENTS B.V. byly sdruženy v konsorciu IOC, které nebylo právníkou osobou. Společnost UNIPETROL, a.s. byla zároveň vlastníkem 100% podílu ve společnosti CHEMOPETROL.
35. Z toho bylo možné přisvědčit námitce účastníka řízení, že UNIPETROL, a.s. byl osobou ovládající společnost CHEMOPETROL podle práva obchodního a ve smyslu práva soutěžního i osobou kontrolující její soutěžní chování, neboť nebyla vyvrácena domněnka týkající se 100 % vlastněného kapitálu dceřiné společnosti společností mateřskou⁸. Tak tomu však není ve vztahu k účastníku řízení. Podle Stanov účastníka řízení (ve spisu č. I. 74-85) článku 12 byla totiž nejvyšším orgánem společnosti valná hromada, která ve smyslu čl. 15 bod 3) byla usnášeníschopná, byli-li přítomni akcionáři, kteří vlastnili akcie se jmenovitou hodnotou představující nejméně 67,5 % základního kapitálu účastníka řízení. Z uvedeného ustanovení bylo lze jednoznačně dovodit, že pro možnost přijmout rozhodnutí valnou hromadou byla nutná vždy účast společnosti UNIPETROL, a.s. a minimálně dvou akcionářů IOC. V záležitostech dle článku 12 odst. 12 bodů 5) až 30) a bodů 39) až 44) podrobně popsanych v odůvodnění prvostupňového rozhodnutí na stranách 3 a 4, k nimž náleží právě rozhodování týkající se podmínek smluv o dodávkách petrochemických surovin do společnosti

---

⁸ Z hlediska majetkového propojení Úřad dlouhodobě zastává názor, že „pokud mateřská společnost vlastní 100 % kapitálu své dceřiné společnosti (tzn. vykonává rozhodující vliv na její chování), tvoří s touto dceřinou společností jediného soutěžitele, resp. jednu hospodářskou jednotku. Jinými slovy, prokázání skutečnosti, že veškerý kapitál dceřiné společnosti je vlastněn její mateřskou společností, je dostačující k učinění závěru, že mateřská společnost vykonává rozhodující vliv na obchodní politiku své dceřiné společnosti a odpovídá tedy za její případné protisoutěžní jednání. Tato domněnka může být vyvrácena pouze tehdy, jestliže mateřská společnost předloží důkazy, které mohou prokázat nezávislost její dceřiné společnosti.“, viz. např. rozhodnutí ve věci Karlovarské minerální vody, a. s., č. j. ÚOHS-S147/2008/KD-16672/2009/820 ze dne 23. prosince 2009.

CHEMOPETROL, rozhodovala valná hromada 67,5 % hlasů všech akcionářů, kteří mohli v dané záležitosti vykonávat hlasovací právo. Zásadní rozhodnutí týkající se podnikání účastníka řízení tedy podléhala schválení nejméně tří akcionářů, z nichž přinejmenším jedním z nich musela být společnost UNIPETROL, a.s. Z uvedeného vyplývá, že společnost UNIPETROL, a.s. nebyla ve vztahu k účastníku řízení i přes podíl ve výši 50,995% osobou ovládající a uvedený podíl na hlasovacích právech nezakládal z pohledu práva soutěžního ani kontrolu, nemohla-li sama o zásadních otázkách podnikání účastníka řízení rozhodovat.

36. O vztazích mezi účastníkem řízení a společností CHEMOPETROL nelze proto hovořit z pohledu soutěžního práva jako o vztazích mezi sesterskými společnostmi uvnitř koncernu, když společnost UNIPETROL, a.s. účastníka řízení samostatně neřídila a její soutěžní chování neměla možnost výlučně sama kontrolovat. Za podstatný argument ve prospěch tohoto závěru přitom považuji skutečnost, že pokud by společnost UNIPETROL, a.s. byla skutečně ve smyslu obchodního a soutěžního práva ovládající či kontrolující osobou ve vztahu k účastníku řízení, nemohla by nastat situace řešená v posuzovaném případě, totiž přerušení dodávek společnosti CHEMOPETROL. Naopak, kdyby tomu tak skutečně bylo, společnost UNIPETROL, a. s. by nepřipustila přerušení výroby ve své 100% vlastněné dceřiné společnosti, neboť by vztahy mezi oběma společnostmi z titulu svého postavení vyřešila. Tím, že k vytýkanému jednání došlo, a tím, že Úřad obdržel od společnosti CHEMOPETROL podnět k zahájení šetření ve věci jednání účastníka řízení v souvislosti s přerušením dodávek surovin do společnosti CHEMOPETROL (ve spisu I. č. 1), jejímž 100% vlastníkem byla právě společnost UNIPETROL, a.s., se potvrzuje závěr o tom, že společnosti CHEMOPETROL a účastník řízení nejsou osobami podléhajícími ve smyslu práva soutěžního kontrole ze strany stejné osoby, byť v nich má stejná osoba svůj majetkový podíl.
37. V souvislosti s výše uvedenou námitkou podotýkám, že tato se stala rovněž žalobním bodem žaloby, kterou účastník řízení podal proti prvnímu druhostupňovému rozhodnutí. Předmětná námitka byla prvním rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 18. 1. 2005, č. j. 29 Ca 215/2003-88, shledána důvodnou, nicméně Nejvyšší správní soud na základě kasační stížnosti Úřadu otázku příslušnosti účastníka řízení a společnosti CHEMOPETROL vyřešil v svém prvním rozsudku a jeho právní názor je v této věci závazný. Nejvyšší správní soud si v uvedeném rozsudku klade v této souvislosti dvě otázky: „1. *zda skutečnost kontroly společnosti jinou společností vede k tomu, že jednání mezi těmito dvěma společnostmi (popř. horizontálně mezi „dceřinými“ společnostmi kontrolovanými společně jednou „mateřskou“ společností) lze pokládat za interní jednání v rámci hospodářské jednotky, na které nemají být aplikovány předpisy o hospodářské soutěži, a 2. zda podíl a. s. UNIPETROL v a. s. ČESKÁ RAFINÉRSKÁ v rozhodné době může být považován za kontrolu, která by zakládala zahrnutí těchto dvou společností (plus dceřiné společnosti CHEMOPETROL, a. s.) do jediné hospodářské jednotky ve smyslu soutěžního práva.“*
38. NSS zdůrazňuje, že k řešení položené otázky je nutno přistupovat za použití judikatury a správní praxe unijních orgánů, a za součásti jedné hospodářské jednotky považuje takové dceřiné společnosti, které nemohou autonomně určovat své jednání na trhu a musí následovat pokyny své společné mateřské společnosti, která je kontroluje.

39. Po uvedení řady případů z rozhodovací praxe Komise pak Nejvyšší správní soud ve svém prvním rozsudku shledává, že v posuzovaném případě nejsou splněny podmínky pro aplikaci *intra-enterprise* doktríny. Toto pravidlo totiž předpokládá „*společnou hospodářskou jednotku, v jejímž rámci dceřiné společnosti nemohou skutečně autonomně určovat své jednání na trhu, nýbrž musí následovat pokyny mateřské společnosti, která je kontroluje*“.⁹ Kritériem dle NSS nemůže být pouze to, zda má jedna společnost většinový podíl v jiné společnosti a v žádném případě nepostačuje možnost mateřské společnosti určité jednání dcery blokovat. V daném případě pak ze skutkového stavu popsaného v prvostupňovém rozhodnutí dle NSS jednoznačně vyplývá, že UNIPETROL, a. s. určité pokyny dával, avšak nebyl schopen realizaci pokynů vynutit. Ve vztahu mezi účastníkem řízení a společností CHEMOPETROL proto nemohlo jít o interní jednání v rámci hospodářské jednotky.
40. Jsa vázán uvedeným závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu, musím konstatovat, že námitka neexistence soutěžně právního vztahu mezi účastníkem řízení a společností CHEMOPETROL není důvodná, a tedy na účastníka řízení a společnost CHEMOPETROL nelze z hlediska soutěžního práva pohlížet jako na jednu hospodářskou jednotku, tj. jednoho soutěžitele.

Námitka absence právního důvodu pro další dodávky

41. Další z rozkladových námitek je námitka absence právního důvodu pro další dodávky poté, kdy byly smlouvy ze strany společnosti CHEMOPETROL vypovězeny. V daném případě se tak nejednalo o přerušování dodávek, nýbrž o odmítnutí odběru.
42. Pokud se jedná o odmítnutí dodávek, toto by za předpokladu, že by k němu měl dominantní soutěžitel ospravedlnitelný důvod, nebylo v rozporu se zákonem. Nicméně v daném případě nejsou důvody uváděné účastníkem řízení takové, že by jednání účastníka řízení, bude-li postaveno najisto jeho dominantní postavení na trhu, ospravedlňovaly, přičemž bylo objektivně zřejmé, že vzájemná spolupráce musí do budoucna pokračovat.¹⁰ Shodně se k věci následně vyjádřil NSS ve svém druhém rozsudku, v němž uvedl, že „*vypovězení smluv a následné neuzavření písemných kupních smluv nových, není důvodem, který by ospravedlňoval jednání žalobce*“, pročez „*přerušování dodávek ze strany žalobce by mohlo být hodnoceno jako krok nepřiměřený, naplňující znaky zneužití dominantního postavení, pokud bude potvrzeno, že žalobce byl dominantem*“.

Námitka nesprávně zjištěné újmy

⁹ Viz Rozsudek Soudního dvora ze dne 24. 10. 1996 ve věci C-73/95 P, *Viho Europe BV v. Komise*, Recueil s. I-5457, bod 16.

¹⁰ K tomu viz např. také rozsudek Krajského soudu v Brně, č. j. 62 Ca 42/2007 - 337, ve kterém krajský soud za existence obdobného skutkového stavu dospěl k závěru, že „*pod právní ochranou tedy nemůže být postup dominanty, který zastaví poskytování svých služeb, jež poskytoval dlouhodobě, neboť potenciální konkurenti z řad jiných soutěžitelů nejsou kapacitně schopni vykrýt výpadek v poskytování takových služeb, což se projeví negativně jak ve vztahu k objednateli těchto služeb, tak ve vztahu ke spotřebitelům... Nic na tom nemění, že vzájemný spor mezi žalobcem a Ústeckým krajem mohl spoluvyvolat Ústecký kraj*“.

43. Účastník řízení dále namítá, že prvostupňové rozhodnutí přeceňuje význam nepřetržitosti dodávek, neboť pro tento případ existují zabezpečovací prostředky na zmírnění dopadů přerušení dodávek produktů, s čímž souvisí nesprávně určená újma, která měla společnosti CHEMOPETROL vzniknout.
44. Újma způsobená jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům vzniklá v důsledku protisoutěžního chování dominantního soutěžitele je podstatným znakem naplnění skutkové podstaty zneužití dominantního postavení. K účastníkem řízení vysloveným pochybnostem o výši újmy vzniklé společnosti CHEMOPETROL jsem proto přezkoumal závěry Úřadu o výši újmy udané společností CHEMOPETROL, která jí byla způsobena výpadkem výroby po dobu cca 39 hodin při přerušení dodávek petrochemických surovin do společnosti CHEMOPETROL, a dále také pěti dalším soutěžitelům odebírajícím petrochemické výrobky od společnosti CHEMOPETROL způsobené krácením dodávek petrochemických výrobků ze společnosti CHEMOPETROL, a to společnostem AGROBOHEMIE a. s., AGROFERT a. s., Lybar, a. s., JUTA a. s. a KAUČUK, a. s. Pojem „újma“ zákon nedefinuje, nelze jej však bez dalšího zaměňovat s pojmem „škoda“. Újma je obsahově mnohem širším pojmem, jak vyplývá z nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 7. 2007, sp. zn. II. ÚS 192/05, podle něhož *„újma zahrnuje veškeré škodlivé následky, které mají příčinnou souvislost s jednáním dominanta, a již s přihlédnutím k tomu, že újma musí vzniknout, nikoli toliko hrozit, je třeba ji pojmut široce. Kromě přímé materiální škody lze tak za újmu považovat ztrátu zákazníků, ztrátu postavení na trhu, potřebu překonávat v důsledku dominantova jednání vniklé bariéry vstupu na trh, ale také vzniklou potřebu soutěžitele, u něhož je vznik újmy zkoumán, činit v bezprostřední reakci na dominantovo jednání i takové úkony, které by za jiných okolností činit nemusel, tj. potřebu aktivizovat se a odvracet pro něj nepříznivé dopady dominantova jednání. Újmu přitom není zapotřebí ve vztahu k jednotlivým účastníkům trhu přesně kvantifikovat (jako by tomu bylo v případě „škody“ – tedy materiální újmy vyjádřitelné v penězích), je však třeba konkretizovat, v čem taková újma spočívá.“*
45. V daném případě je vznik újmy v důsledku vytykaného jednání účastníka řízení, byť trvajících poměrně krátkou dobu cca 39 hodin, vůči společnosti CHEMOPETROL, jakož i některým významným odběratelům společnosti CHEMOPETROL odebírajícím petrochemické výrobky pro navazující výrobu, vzhledem k existenční závislosti na dodávkách od účastníka řízení v důsledku vzájemného propojení výrobních technologií, natolik nepochybný, že není nutno spolehlivě vyčíslit, jaká konkrétní újma vznikla. Pro společnost CHEMOPETROL je újmou z hlediska zákona již skutečnost, že účastník řízení přerušil nezbytné dodávky surovin, tedy použil vůči společnosti CHEMOPETROL takové praktiky po určitou dobu, které jí ztížily její postavení na trhu. Pro společnost CHEMOPETROL to nepochybně znamenalo zahájit úkony směřující k minimalizaci přímých škod a úkony související, jimiž musela na vzniklou situaci reagovat. Už v tom spatřuji újmu a tyto úvahy potvrzuje ve svém druhém rozsudku i NSS, a to i bez konkrétního vyčíslení vzniklé škody. V této souvislosti prvostupňovému rozhodnutí a jemu předcházejícímu správnímu řízení vytykám toliko postup, kdy se Úřad spokojil s vyčíslením údajné újmy odpovídající ušlému zisku (v prvostupňovém rozhodnutí na straně 12), když tento údaj nijak neverifikoval. Vyčíslení konkrétního údaje však v daném případě

není nezbytnou podmínkou případné konstatace zneužití dominantního postavení, když k újmě společnosti CHEMOPETROL ze soutěžního hlediska nepochybně došlo.

46. Společnosti CHEMOPETROL tak v důsledku shora popsaného jednání účastníka řízení újma způsobena byla, a to již tím, že po přerušení dodávek musela činit takové úkony, jež by bez přerušení dodávek činit nemusela. Musela tedy vyvinout takovou aktivitu, která spočívala v realizaci jednotlivých úkonů odvracejících nebezpečí vyplývající z přerušení dodávek a která tak nepochybně měla svůj dopad v úrovni finanční. Tato újma tedy byla v řízení prokázána¹¹. Pokud jde o její vyčíslení, jak bylo provedeno na straně 12 prvostupňového rozhodnutí, pak jej nelze přezkoumat, neboť jde toliko o údaj převzatý od společnosti CHEMOPETROL.
47. Pokud jde o otázku způsobení újmy jiným subjektům v rozhodnutí uvedeném a přímého dopadu jednání společnosti účastníka řízení na tyto společnosti, jenž by byl obdobný dopadům na společnost CHEMOPETROL, tímto směrem dokazování ve správním řízení zaměřeno nebylo, a proto nelze tuto újmu považovat za prokázanou. Existenci újmy ostatním subjektům, odlišným od společnosti CHEMOPETROL, však nepovažují pro případnou konstataci zneužití dominantního postavení za nezbytné došetřovat, neboť pojmový znak zneužití dominantního postavení, tj. v daném případě újma jinému soutěžiteli, prokázán byl - a to ve vztahu ke společnosti CHEMOPETROL. Neprokázaní existence újmy dalším subjektům proto nemůže nic změnit na případném shledání deliktu zneužití dominantního postavení a na jeho závažnosti.
48. K existenci újmy se v dané věci vyjádřil autoritativně rovněž Nejvyšší správní soud, který se ztotožnil se závěry uvedenými v prvním druhostupňovém rozhodnutí a ve svém druhém rozsudku NSS uvedl: *„Stěžovatel v rozhodnutí konstatoval, že újmu představuje samotné přerušení dodávek ze strany žalobce (pozn. účastníka řízení), a to právě s ohledem na existenční závislost CHEMOPETROL, a. s. na dodávkách od společnosti žalobce v důsledku vzájemného propojení výrobních technologií. Pokud žalobce přerušil dodávky, bylo nutné, aby CHEMOPETROL, a. s. činil úkony odvracející nebezpečí vyplývající z přerušení dodávek. ... Příčinná souvislost mezi přerušením dodávek a vznikem újmy je z rozhodnutí stěžovatele zřejmá a pro odůvodnění existence újmy dostačující. ... Újmu je v posuzované věci třeba spatřovat v přerušení dodávek a v následných úkonech činěných v souvislosti s odstavením výroby ze strany společnosti CHEMOPETROL, a. s. Je nepochybné, že pokud by k přerušení dodávek ze strany žalobce nedošlo, nemusel by CHEMOPETROL, a. s. vydávat pokyn k zahájení odstavení výrob a nemusel by výroby odstavit do tzv. „teplé zálohy“, jak zdůraznil v napadeném rozhodnutí stěžovatel. Za újmu je v daném případě taktéž považovat skutečnost, že předchozího objemu výroby bylo dosaženo až za 4 až 5 dnů.“*

Námítka vysokého stupně závislosti účastníka řízení na společnosti CHEMOPETROL

49. Poslední z účastnických námitek je námitka, kterou shledal důvodnou i Krajský a posléze Nejvyšší správní soud, a sice námitka vysokého stupně závislosti účastníka řízení na společnosti CHEMOPETROL, která by mohla účastníku řízení znemožňovat se na trhu chovat ve značné míře nezávisle.

---

¹¹ K tomu shodně konstatuje ve svém druhém rozsudku na č. I. 307 – 310 Nejvyšší správní soud

50. Ke vzájemné závislosti se účastník řízení vyjadřuje ve svém rozkladu hlavně a především v souvislosti s přínařezitostí k jedné hospodářské jednotce. Závislost jiného druhu zmiňuje pouze v části I bodu 4 rozkladu, kde poukazuje na to, že je závislý na dodávkách ze strany CHEMOPETROL (pára, voda, průmyslová voda, technické plyny a energie), což nebylo dle jeho názoru v prvostupňovém rozhodnutí vzato v úvahu. Dále je vzájemná závislost zmíněna v části II bod 4 rozkladu, kde účastník řízení namítá, že v daném případě je s poškozenou společností propojen nejen na základě vlastnictví majoritního balíku akcií jednou ovládací společností, tj. UNIPETROL, ale jde i o propojení ekonomicko-technologické založené na vzájemných dodávkách a odběrech energiemi počínaje a surovinami, popř. polotovary konče. Za těchto okolností pak dle účastníka řízení nelze vůbec uvažovat o tom, že by mezi propojenými osobami existovalo jakékoli soutěžní postavení ekonomicky nezávislých subjektů. Vzhledem k tomu, že závislost účastníka řízení na společnosti CHEMOPETROL byla důvodem zrušení prvního druhostupňového rozhodnutí, je tato námitka vypořádací v následující části rozhodnutí.

K důvodům zrušení prvostupňového rozhodnutí

51. Nejvyšší správní soud ve svém třetím rozsudku ze dne 25. 9. 2013. Č. j. 5 Afs 46/2012-69, vzal otázku závislosti žalobce na odběrech surovin ze strany společnosti CHEMOPETROL, a. s. za významnou pro posouzení, zda je žalobce v dominantním postavení.
52. Dle § 10 odst. 1 zákona má dominantní postavení na trhu soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích. Podle druhého odstavce téhož ustanovení se tržní síla posuzuje podle hodnotového vyjádření zjištěného objemu dodávek nebo nákupu na trhu daného zboží (tržní podíl) dosaženého soutěžitelem nebo soutěžiteli se společnou dominancí v období, které je zkoumáno, a podle dalších ukazatelů, zejména podle hospodářské a finanční síly soutěžitelů, právních nebo jiných překážek vstupu na trh pro další soutěžitele, stupně vertikální integrace soutěžitelů, struktury trhu a velikosti tržních podílů nejbližších konkurentů.
53. Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku dále připomíná, že jedním z výslovně uvedených kritérií hodnocení tržní síly soutěžitele je i struktura trhu, do níž lze zahrnout i zkoumání kupní síly odběratelů. *„Za situace, kdy odběratel disponoval velkou kupní silou, která mohla vyvážit velkou tržní sílu žalobce, a tento důvod mohl v daném případě vyloučit nezávislé chování žalobce ve vztahu ke společnosti CHEMOPETROL, a. s., bylo třeba, aby se Úřad s uvedenou otázkou dostatečným způsobem vypořádal“.*
54. Za podstatný pro další postup Úřadu ve věci pak považují závěr citovaného rozsudku, v němž NSS jednoznačně uvádí, že *„za situace, kdy společnost CHEMOPETROL, a. s. jako významný odběratel disponovala velkou kupní silou, která mohla vyvážit velkou tržní sílu žalobce, a tento důvod mohl v konkrétním případě vyloučit nezávislé chování žalobce ve vztahu ke společnosti CHEMOPETROL, a. s., takže by nebylo lze žalobce posuzovat jako soutěžitele s dominantním postavením na trhu, bylo třeba, aby se stěžovatel s uvedenou otázkou*

dostatečným způsobem vypořádal. Prvostupňové rozhodnutí ani rozhodnutí žalovaného se však otázkou vlivu **zmiňované závislosti** na chování žalobce **na relevantním trhu** nezabývá. Nejvyšší správní soud se proto ztotožnil se závěrem krajského soudu o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného z důvodu, že se žalovaný dostatečným způsobem nezabýval tím, zda je žalobce na daném relevantním trhu soutěžitelem v dominantním postavení ve vztahu k jeho závislosti na společnosti CHEMOPETROL, a. s.“.

55. NSS tak svým třetím rozsudkem zásadně limituje úvahy krajského soudu¹² o tom, že se Úřad musí vypořádat se všemi formami (složkami) závislosti obou společností, tj. jak se závislostí účastníka řízení na objemech odběru petrochemických surovin, tak i s provázaností výrobních technologií obou společností a otázkou množství odebíraných dodávek společnosti CHEMOPETROL účastníku řízení, jakož i s vlastnictvím technologických zařízení pro výrobu a distribuci technické páry, elektřiny, chladicí vody a úpravy vody, a zaměřuje se toliko na otázku existence vyrovnávací kupní síly společnosti CHEMOPETROL.
56. Prvostupňové rozhodnutí se k závislosti účastníka řízení na společnosti CHEMOPETROL vyjadřuje na str. 5, kde v části „Zjištěné skutečnosti“ konstatuje, že mezi oběma společnostmi existuje velmi úzká provázanost jejich výrobních technologií, čímž je dána velmi vysoká míra závislosti. Účastník řízení je dále dle Úřadu závislý na společnosti CHEMOPETROL, neboť v důsledku propojení produktovody je CHEMOPETROL významným odběratelem jejich produktů. Dále je uvedena závislost v oblasti nákupu energií¹³. V části prvostupňového rozhodnutí, kde je posouzena tržní síla účastníka řízení, se již závislost účastníka řízení na jednom odběrateli neuvažuje. V rámci právního posouzení celé situace uvedeného na str. 17 prvostupňového rozhodnutí se Úřad opět zabývá už jen závislostí společnosti CHEMOPETROL na účastníku řízení coby dodavatelem petrochemických surovin.
57. Z uvedené rekapitulace je patrné, že prvostupňové rozhodnutí se zaměřovalo primárně na otázku závislosti společnosti CHEMOPETROL na účastníku řízení. Jak je však zřejmé ze závazného právního názoru třetích rozsudků obou správních soudů, a zejména tedy NSS, bude v pokračujícím správním řízení nutno doplnit uvedené závěry o bližší zjištění toho, do jaké míry nezávisle se mohl chovat na relevantním trhu účastník řízení, ať již doplněním dokazování o analýzy informací a dat obsažených ve správním spisu, tak i vyvstane-li taková potřeba, o informace a data získaná nově.
58. Při posouzení toho, zda má účastník řízení odběratele, jejichž kupní síla mu neumožňuje chovat se na relevantním trhu ve značné míře nezávisle, je dle teorie i praxe unijních orgánů třeba zkoumat řadu faktorů, a to v závislosti na specifikách jednotlivého případu. V první řadě je nutno stanovit relevantní trh, což již v dané věci provedeno bylo a soudy bylo stanovení relevantního trhu aprobováno. Další faktor, který je nutno vážít, je koncentrace odběratelů a velikost jejich poptávky na relevantním trhu. V neposlední řadě je nutné vzít v úvahu tzv. switching costs, tedy náklady dodavatele na změnu odběratelů a náklady odběratelů na

¹² Viz rozsudek Krajského soudu ze dne 28. 5. 2012, č. j. 62 Af 32/2011-511, str. 13.

¹³ Viz str. 6 prvostupňového rozhodnutí.

změnu dodavatele.¹⁴ K závěru o existenci vyrovnávací kupní síly ovšem nestačí, že je vlivný odběratel schopen vymocit si na dodavateli výhodné smluvní podmínky pouze pro sebe. Pro závěr, že dominantní postavení účastníka řízení není dáno, je třeba, aby jeho odběratel či odběratelé byli schopni před zvýšením ceny ochránit trh jako takový¹⁵.

59. V dalším řízení tak bude nutné se zaměřit na otázku dodavatelské a odběratelské struktury na relevantním trhu, otázku srovnatelnosti tržních podílů účastníka řízení a jeho odběratelů, otázku, zda byl CHEMOPETROL schopen si vymoci na účastníku řízení výhodné smluvní podmínky, případně zda a jakým způsobem ovlivňovaly dohody účastníka řízení a společnosti CHEMOPETROL relevantní trh a trhy navazující. Dále je třeba se zaměřit na existenci alternativních dodavatelů petrochemických surovin z hlediska významného odběratele, na posouzení toho, zda byla změna dodavatele petrochemických surovin z pohledu CHEMOPETROLU technicky a ekonomicky realizovatelná, a to i s přihlédnutím ke specifickému rozložení technického vybavení (skladové kapacity, vlečka), k němuž po oddělení obou společností došlo, případně je třeba zkoumat i možnosti účastníka řízení stran získání alternativních odběratelů a technickou a ekonomickou realizovatelnost nahrazení odběratele CHEMOPETROL odběrateli jinými.
60. V této souvislosti nelze přehlédnout rozhodnutí Tribunálu ve věci Irish Sugar plc v Commission¹⁶, v němž soud uvedl, že *i v případě, že by odběratelé Irish Sugar disponovali vyrovnávací kupní silou, byli na dodávkách cukru do Irish Sugar stejně závislí jako dodavatel na jejich odběrech*. Dovoz cukru ze zahraničí byl spojen se značnými náklady na dopravu a technická infrastruktura pro uskladnění cukru by byla pro menší odběratele cukru nedostupná. Tržní podíly na trhu dvou největších odběratelů Irish Sugar nesplňovaly podmínku, že musí být srovnatelné s tržním podílem Irish Sugar. *Soud proto rozhodl, že společnost Irish Sugar zastávala na trhu dominantní postavení*.
61. Co se týká posouzení závislosti účastníka řízení na dodávkách energií ze strany společnosti CHEMOPETROL, tento požadavek, jak již bylo řečeno výše, ze třetího rozsudku NSS dovodit nelze. Nadto dodávám, že z dosavadních skutkových zjištění ani z obsahu spisu nevyplývá, že by společnost CHEMOPETROL hrozila svou pozici dodavatele na tomto jiném trhu vůči účastníku řízení zneužít. Ve vyjednávání podmínek dodávek petrochemických surovin argumentace dodávkami energií a médií nezaznívá. Nelze rovněž nezmínit, že představenstvo účastníka řízení již v roce 1999 jako ekonomicky výhodné řešení navrhovalo, aby účastník řízení vybudoval vlastní zařízení na produkci páry a elektřiny¹⁷. Považuji však za nezbytné, aby při dalších krocích v řízení nebyly indicie, které by mohly vyvrátit závěry uvedené v tomto odstavci, přehlédnuty a byly případně odpovídajícím způsobem vypořádány v odůvodnění rozhodnutí.

---

¹⁴ Srov. Robert O'Donoghue a Jorge Padilla: The Law And Economics of Article 82 EC, 6. vydání, Hart Publishing, Portland (USA), ISBN-13:978-1-84113/502-1, str. 129 – 134.

¹⁵ K tomu viz též DG Competition discussion paper on the application of Article 82 of the Treaty to exclusionary abuses z prosince 2005, bod 41.

¹⁶ Rozhodnutí T-228/97, Irish Sugar plc v Commission [1999] ECR II-2969.

¹⁷ Viz č. I. 1722 správního spisu.

62. Vzhledem k tomu, že vadami, které jsou soudy obou stupňů vytýkány ve vztahu k prvnímu druhostupňovému rozhodnutí, trpí i rozhodnutí prvostupňové a současně se nejedná o vady, jejichž odstranění by s ohledem na očekávaný rozsah doplnění dokazování bylo možné odstranit ve druhém správním stupni bez toho, že by bylo zasaženo do práva účastníka řízení na opravný prostředek, tedy že by byla porušena zásada dvouinstančnosti řízení, jsem na návrh rozkladové komise přistoupil ke zrušení prvostupňového rozhodnutí a vrácení věci Úřadu k dalšímu řízení a rozhodnutí.
63. V dalším řízení před Úřadem je tak nutné doplnit jak správní spis, tak odůvodnění rozhodnutí o důkazy a úvahy ohledně míry závislosti účastníka řízení na svém odběrateli s tím, že bude-li shledáno, že účastník řízení byl v dané době schopen se na relevantním trhu chovat ve značné míře nezávisle, je v souladu s rozhodnutími soudů v dané věci možno uzavřít, že přerušování dodávek ze strany účastníka řízení bylo nepřiměřeným krokem, který naplnil skutkovou podstatu zneužití dominantního postavení, přičemž ohledně újmy je třeba vzít v úvahu, že spolehlivě byla v důsledku jednání účastníka řízení prokázána újma způsobená toliko společností CHEMOPETROL, a má-li být konstatováno způsobení újmy i vůči dalším subjektům, je třeba v tomto směru doplnit dokazování. Současně dospěje-li Úřad k závěru, že účastník řízení byl na relevantním trhu dominantem, který zneužil své postavení, je při vydání rozhodnutí v tomto smyslu nezbytné z důvodu změn právní úpravy, k nimž docházelo v období od dokonání jednání do vydání nového prvostupňového rozhodnutí, posoudit z hmotněprávního hlediska výhodnost pozdější právní úpravy pro účastníka řízení, s ohledem na čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod.
64. V dalším řízení, v případě že bude shledáno porušení zákona a bude ukládána pokuta, je rovněž třeba postavit najisto otázku plynutí lhůt pro uložení pokuty. Dle § 22 odst. 5 zákona v rozhodném znění, tedy ve znění do 2. 6. 2004, platí, že pokuty za protisoutěžní delikty lze uložit *nejpozději do 3 let ode dne, kdy se o porušení zákazu nebo nesplnění povinnosti stanovených tímto zákonem Úřad dozvěděl, nejpozději však do 10 let, kdy k porušení zákazu nebo nesplnění povinnosti došlo*. Běh těchto lhůt se v důsledku účinků § 41 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, po dobu soudního řízení staví¹⁸.
65. Subjektivní lhůta tak začala plynout dnem 3. 6. 2002, kdy Úřad obdržel podnět společnosti CHEMOPETROL, objektivní lhůta začala plynout dnem 2. 6. 2002, kdy bylo dokonáno jednání, které je předmětem šetření. Žaloba ve věci byla podána dne 30. 6. 2003 a soudní řízení bylo pravomocně skončeno dnem 29. 10. 2013, kdy nabyl právní moci (poslední) rozsudek NSS ze dne 25. 9. 2013, č. j. 5 Afs 46/2012-69. Z uvedeného rozboru je tudíž jednoznačně patrné, že ke dni vydání tohoto rozhodnutí subjektivní ani objektivní lhůta dle § 22 odst. 5 zákona neuplynula.

---

¹⁸ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ve věci sp. zn. 5 Afs 7/2011 „Pekaři“ ze dne 29. 3. 2012.: „Dle názoru zdejšího soudu je § 41 s. ř. s. aplikovatelný i v případech ukládání pokut dle § 22 odst. 5 zákona. Shodně s žalovaným je třeba zdůraznit, že pokud by do běhu prekluzivní lhůty bylo započítáváno řízení před soudem, stačilo by účastníkům správního řízení iniciovat soudní řízení, dosáhnout prekluze a vyhnout se tak následkům za spáchaný delikt.“

VI. Závěr

66. Na základě všech shora uvedených důvodů, maje na zřeteli závazný právní názor vyslovený v rozsudku krajského soudu č. j. 62 Af 32/2011-511 ze dne 28. 5. 2012 a zejména v rozsudku NSS č. j. 5 Afs 46/2012-74 ze dne 25. 9. 2013 a po projednání věci rozkladovou komisí dle § 152 odst. 3 správního řádu a po přezkoumání souladu jak prvostupňového rozhodnutí, tak správního řízení, které mu přecházelo, s právním předpisy, jakož i po přezkoumání věcné správnosti prvostupňového rozhodnutí v rozsahu námitek uplatněných v rozkladu, jsem dospěl k závěru, že z důvodů popsaných výše je nutné prvostupňové rozhodnutí zrušit ve všech výrokových částech a vrátit správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání, aby tento posoudil otázku, zda je účastník řízení soutěžitelem v dominantním postavení a v závislosti na tom, aby znovu rozhodl o vině a případném trestu.

POUČENÍ

Proti tomuto rozhodnutí se nelze podle § 91 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů ve spojení s § 152 odst. 4 téhož zákona dále odvolat.

otisk úředního razítka

Ing. Petr Rafaj
předseda
Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Obdrží

JUDr. Vladimír Zoufalý, advokát, sídlem Praha 1, Národní tř. 10

Vypraveno dne

viz otisk razítka na poštovní obálce nebo časový údaj na obálce datové zprávy